Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מיטוואך, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטע
פיר אסטערוויינ-אונגארן
נאנציעהריג 8 גולדן אסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדן אסטר. ווע.
פיר שטעלליריג 2 גולדן אסטר. ווע.

פיר אויסלאנד
נאנציעהריג 9 גולד. — קר. אן. ווע.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אן. ווע.
פיר שטעלליריג 2 גולד. 25 קר. אן. ווע.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מען
יעדען טאג
פרענוסערירען.
אונד דער פוסטספרעדאקט.-פוסטען
כאלענדס מיט רעם עסטאנד דעם
עיסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט,
ווייטצנער בולוואר נומ. 99,
וואהין מאן אייך דיא פרענומעראטיאן
אנד-בלאטיר צו זענדען בעלאנגט.

Nr. 43 — זיעבצעהנטער יאהרגאנג — בודאפעסט, מיטטוואך ל נישן ה.תרמ"ה. — Budapest, 15. Arpil 1885

ענגלאנד אונד רוסלאנד.

אממער גערינגער ווערדען דיא איסולטען, דאס עס ענגלאנד ווירד, דיא אפגאהנישע גרענצ-שטרייטיגקייט צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד אוף פריעדליכעם וועגע צו שלישטען. גענעראל קאמאראף וויינט פאן דען ערבארמען שטעללונגען אן דער גרענצע אפגאהנסטאנס (פעגדשעה-נעביעט אם קושק-פלוסס) נוכ נור נוכ צוריקק, זאנדערן עס אזוי וואהרשיינליך, דאס ער אי-נען גיעען פארשטאנס גגען הע-ראט, דען שלוסס אינדרינגען פארגענאמען האט. אייגע איסרעדע ווירד זיך לוכט פינדען, זא וויא זיך אייגע פיר דען אנגריפ אם קושק-פלוסס געפינדען האט. (קאמא-ראף בעהויפטעט נאמליך, דאס דיא אפגאהנען זיך זא הערוויסאדרינג בענאממען האבען, דאס ער געצוואונגען וואר דיא אנגרייפען). ענגלאנד אבער קאנן נוכ נור אין פארדרינגען דער רוססען גגען העראט נוכ ריכטיג הינגעהמען, אהנע זיינע אין אינדיען בעגרינדעטע ווערטהערשאפט דער גראפסען גגפאהר איסגעוועטען, אנדערען עס דארף נוכ אינמאר ווערען, דאס דיא רוססען אין אתרען אם 30-טען מארץ גראבערטען שטעללונגען בעהארען. אין פעשערסקי, עגנשט הייגע מאן זיך דאמיט, דאס קאמאראף קיינען איפטראג האבעטע, פארצודרינגען, אבער דיא אפגאהנען אנגרייפען, דער גענעראל וואר אבער גגעזאונגען דעם צו טהון. אויף דיא איפארדערונג ענגלאנדס אבער, דיא רוססישע רעגיערונג מיט קאמאראף דען בע-פעהל ערטהיילען דאס פעשערסקי-גגעבעט צו פערלאססען, האט מאן אין פעטערסבורג גאך קיינע אנטווארט גגעבען. מאן וואר שטעט פערמוטהלך בין אייגע נייע נאכריכטען פאן אפגאהנסטאן אינדרינגען, דאס קאמאראף ווערדע „געצוואונגען וואר אי-גענמאכטיג פארזיכטען, אייגע אינגאממענע שטעללונגען אבער האבען דיא רוססען גאך גיע גע-ריסס, ווען דיא אים דערוועלבען נוכ הייסיג אנגו וואהרדען. עס דרעגט אויך דער האגד, דאס רוססלאנד דיא בערראנגטע לאגע ענגלאנדס אויס-נוטצען אונד עס אייגע אין אייגען קריעג הינגעזוגגען וויל, דער צווישען דען בוידען אויא-טישען גראסמאכטען אהנעהין אינאיטייבדרך גע-וארדען אזוי. דאס ערגען הייטע אין ענגלאנד זעלבסט דיא פערשטאכטעסטען פריינדע רוסס-לאנדס, זעלבסט גלאדסטאן אין, אונד מאן בעריי-טעט זיך מיט פיעבערראפטער געשפאנטיגקייט צו דעם גראסען קריעגע פאר דער דארטיגער ענטשיי-דען זאלל, אב ענגלאנד אדער רוסלאנד דיא ווערט-הערשאפט בעהאלטען.

וויא הייטע דיא לאגע בעשאפען איזט, מיט צוגעגעבען ווערדען, דאס רוסלאנד אים פאללע אי-נעם קריעגעס נאר פיעלע פארטהיילע פיר זיך האט. דיא אונגלייכליכע פאלייטיק, וועלכע גלאדסטאן, דער ענגלישע מיניסטער-פראזידענט זיט אהרען פיע-פארטעע, האט עס צוויעגע גגעבראכט דאס ענג-לאנד — פיעללייכט מיט אינגאהע אינא לינגען אללע אייראפאישען מאכטע, בעזאנדערס אבער דיא טירקייא זיך ענטפעמדעט זאגט. דער אינגיגע גגעגענשאנד דער צארטליכען הייגע גלאדסטאנס. וואר דאס רוססישע הייר אונד דאך וואר עס הייטע גגראדע דיא טירקייא, וועלכע ענג-לאנד דיא וויכטיגסטען דרעגסטע גגעגען רוסלאנד לייסטען קאנגטע. דאצו קאממען דיא פירכטבארען שלאגע, פאן וועלכען דיא ענגלישע ארמעע אים סו-דאן עראיילט וואررדע, אונד דאס ענגלאנד זיינע זאלדאטען פאס סודאן נוכ הערוויסיגעהען דארף. אהנע זיך דער גגפאהר איינזוגעטען, זיינען שווער אונד טהייער עווארבענען איינפלוסס אוף אין גגיפטען צו פערליערען. אינדען זעלבסט בעטראכ-טעט ענגלאנד אלס אינטערדריקקער אונד דיא צאהלרייכען, אהנדער טהראגען בעריכטען אינדיישען פירסטען ווערדען דיא רוססען אלס דיא בעפרייער דעס דייכעס בעגריפען. אין אפגאהנסטאן זינד דיא ענגלאנדער אינגיישפרעכליך פערהאסט, אונד דאס דער עמיר (הערשער) פאן אפגאהנסטאן ערסט פאר קורצעם ענגלאנד זיינער טייג פערזיכערטע, זיינען דיעזעס ווייגען אונד הערס-גהארט ערהאלטען אונד אים אהם אייגע ארמעע גגבען ווירד, דארוף אזוי וואהרליך בלוט-וועגע צו בייגען. ענגלאנד האט בעריכט ערפארדי-גען, אין אייגע דיא פערוויגערונגען אזוי-טישער פירסטען צו גגבען אזוי.

אבגעזעהען פאן דיעזען אומשטאנדען פערפיגט וואהל ענגלאנד אבער דיא ערסטע פראגע דער וועלט, אבער אבער אייגע זעהר גגרייגגע אונד פערצייפערט שלעכטע לאנדארמעע. דיא אינדישען זאלדאטען אבער לאססען זיך צו פארדארבען אין לוד גגבראכטען, נוכ אבער צום קריעגע, האבען דאך אייגע טייזעד ענגלאנדער דאס פאן אבער הינדעס מ לדאגען בעזאהגטע אינדען צו ער-אבערן פערמאכט. דעם גגעגענאבער שעלטט יים-לאנד מיט אייגער, ווען אויך גגרייגען ארמעע דא, דיא אבער זיט אהרבעהגטען אין בלוטיגען שלאכ-טען אין דען וויסטעגיען אזיעגס אבגעהאטערט וואررדע. אייגע ארמעע, וועלכע דיא עראבערטען אאטישען שטאممען אלס אינבעזיעגבאר בעטראכ-טען, דאס קאמאראף האט אבערגעגען איז איס דען עראבערטען טירקאמעגגישאممען אין דעמעגגע ציאممענגגשטעללט אונד דיעזעס וואר עס פאר-ציל, וועלכעס דען שטאممען אונד גלוبגעגפעער-וואررטען אפגאהנען אם 30. מארץ אייגע זא שעיר-הוכע גגעגעראגע בוכראכטע, בעזאנדערס וואר עס דיעזע גגעדעראגע, וועלכע דען רוססען פאן גראסע גגטצען בייא דען אזאטישען שטאممען זיין מיס. אונד קאמאראף וואלטע איך נוכ עשיאם אנדערעס אלס דיעזען שטאممען בעזייהען, וויא דאס מאכטיגע רוססלאנד אפגאהנסטאן בעשטראפט, וויי דעססען עמיר דען ענגלאנדערן טייג פערי-שפאכטען אונד איז שוואר דעס גגעגענאבער ענג-לאנד איזט. דאס עס וויינע פערבערגטען נוכ בע-שטעגען קאנן. קאמאראף האט אבערגעגען אללע דיא עראבערטען וויילדען שטאممע דורך גגעלר, איינגיגגען אונד גגשטענדיגגע פיר רוססלאנד גגע-וואנגען, זא דאס דיעזע פיר רוססלאנד, זעלבסט גגעגען אהרע שטאممגגענאססען אין דען טאך צו גגעהען בעריכט זיין.

דאך איך ענגלאנד שטעהט נוכ וועדראן דא אונד רוסלאנד איזט נוכ אונפערוואנדבאר. וויי דאבען בעריכטע ערוואהגט. דאס ענגלאנד דען הייפטקריגסשיפפאטען נאך אירגאנד הערבעבר-שפערען וויל. אונד וועגען עס דען פערהאנדלונגען דיא צווישען ענגלאנד אונד דער טירקייא פארגעגען ענגלאנד, לעטטערע דאצו צו בעזוגגען, דאס דיא דען בעפאהרוסלאנד פיר דיא ענגלישען שפפע אפפגע. דאמיט ענגלאנד זיינע דאנד אויף דיא רוססען גגען דאס אפגעשטאנדע אם שוואר-גגען מעערע לעגגע. וועגען עס ענגלאנד גגערינגען זאללטע דיא טירקייא נאר צו איינגעם שיטץ. אונד טרוטצדעם גגע-גגען רוסלאנד צו גגווינגען, אין דיעזעם פאללע וואר דער רוסישע באר גגעצוואונגען, זיינע טאצע דיא ער אנדרוגען אייסשטעלטע, צוריקגעגעבען, דא אהם ענגלאנד דיא האנד אן דיא לעהלע אין אייראפא לעגגען מאכטע.

אבער איך אין דאגען ענגלאנד אייגען פערגיכטעגדע שלאג גגעגען רוסלאנד פיהרען, שאן וויי מיטגטהייל, דאס ענגלאנד פערזיגן צו אייגעם בונדגנוסס גגעגען רוסלאנד אייפאהרטע. פערזיגן (פרס) דאס זיינ יאהרע בעריכט פירטעגע, פאן רוסלאנד פערשלינגען צו ווערדען, האנגטע דיא רוססישע ארמעע אין אפגאהנסטאן אים ריקקען אנגרייפען אונד עדע פאיוואסטבעוויגגע אונמאל-לוד מאכען.

אייגע גגעסטען אייגגעטראפפענע דעפעשע מעלדעט איך, דאס ענגלאנד איך דער האלבאינ-זעל קאריע אם בוגגשען מעערע בעזוגגען עריגיפ-פען דאס, אים פאן דא אים רוססלאנד אין דיא אנ-גע צו טייבען, וואהר אבער רוססלאנד אם מיס-טען פירטען מיס, דאס איזט אין אי איפטאנד אין פאלען, דען ענגלאנד הערפאהרען אונד קראפטסטס אנגעריפפען ווירד. זא אים אייגגען הערצען אנגגרייפען, וואר רוסלאנד וואהל גגעוואגגען וויינ גגעגגסט גאר דען שאט-גגען אינדיגגם אייגגעגבען.

מאריטין וואהרמאנן

אינער דיא סענגעריגער פעטיציאן.

(פאר־עטעמגגן צו אונגערעם מאגנאט־לייטראטקעל.)

אייך מיינע בעמערקונגגן, דאס דיא פעטיציאן נוכטם אנרעגגם ווילל, אלס פראגעסט ערהעבען, וועגען דיא פערעטעגונגגן דער רעכטסגלייכהייט, וועל-בע דיא ציוקוויגונגגן דער יידישען פערטרעטונגגן אם אבערהייזע אנגעלוויגגט, ווייזדערגעט דער הערר אבגעאהרדגעטע, דאס דיעם דריכאיים איבערפלים-סיג זיא. אינגערע פאללע רעכטסגלייכהייט איזט אים גגעגעטצע פאן 17 § 1867 דייטליך אינגעשפראכ-בען אין יידע קאנגטע איך בין יעטצט. וועגען ער בארן אין פערעטעגונגגן דער רעכטסגלייכהייט אבערהייזע זיין, אינד נאך לוזוגג טיפא (ווערדע אינגערע עיס-טע גייאגגטיט) עגדע פאן אייגער עגטשטעדען פאלל-שען אפפאססונגגן אים, וועגען ער אין דיעגעם בריעפע אן דען פאראשאנד דער סענגעריגער געטייגדע זאגט: דיא רעגיערונגגן ווירד בייא דער ערגענגונגגן דער אבערהייזשטעללונגגן אנגעראהגגע דער יידי-שען קאפפסאן בערקוכטיגען אונד דארוכד בע-וויזען. דאס מאן איך אלס יודע טשטעלע דעם אבערהייזעם זיין קאנגגן. דער הערר גראף מאגע מיר פערגייהען, אבער עס איזט גאר נוכט נאטש-וועגדיג, דאס דיא רעגיערונגגן דיעזען בעוויגגע דעפע-דען דען דאראן קאנגטע אונד הייפטע גגעמאנד צייפעלן, דא דיעזעם דעסטע אונס זיט 18 אארדען אים גגעוטצע גגעוגגדעם איזט. דיא פערטרעטונגגן דער יידישען קאנגגעגסאן אין פרייליך איזט אונס נוכט גגעוגגדעם, אונד דיא צוריקוויגונגגן דער יידישען פערטרעטונגגן אינגאלוויגט האבעטגגם אייגגע פערלעטצונגגן דער גלייכהייט דער קאנ-גגעגסאנען, דיעזע איזט עראך אים גגע-וועטצע ליידער גאך נוכט אינגגעשפראכען אונד בע-שטעהט בלאס אין דער פראקטס. גגעגגן דיעזע פערלעטצונגגن אבער וועגדעם זיך דיא פעטיציאן זעהר אן דען אינגרייכטיגגן אדם, דענן וויא אך שאן לעגגע. וועגען עס ענגלאנד גגערינגען זאללטע דיא טירקייא נאר צו איינגעם שיטץ. אונד טרוטצדעם גגע-גגען רוסלאנד צו גגווינגען, אין דיעזעם פאללע וואר דער רוסישע באר גגעצוואונגען, זיינע טאצע דיא ער אנדרוגען אייסשטעלטע, צוריקגעגעבען, דא אהם ענגלאנד דיא האנד אן דיא לעהלע אין אייראפא לעגגען מאכטע.

אבער איך אין דאגען ענגלאנד אייגען פערגיכטעגדע שלאג גגעגען רוסלאנד פיהרען, שאן וויי מיטגטהייל, דאס ענגלאנד פערזיגן צו אייגעם בונדגנוסס גגעגען רוסלאנד אייפאהרטע. פערזיגן (פרס) דאס זיינ יאהרע בעריכט פירטעגע, פאן רוסלאנד פערשלינגען צו ווערדען, האנגטע דיא רוססישע ארמעע אין אפגאהנסטאן אים ריקקען אנגרייפען אונד עדע פאיוואסטבעוויגגע אונמאל-לוד מאכען.

אייגע גגעסטען אייגגעטראפפענע דעפעשע מעלדעט איך, דאס ענגלאנד איך דער האלבאינ-זעל קאריע אם בוגגשען מעערע בעזוגגען עריגיפ-פען דאס, אים פאן דא אים רוססלאנד אין דיא אנ-גע צו טייבען, וואהר אבער רוססלאנד אם מיס-טען פירטען מיס, דאס איזט אין אי איפטאנד אין פאלען, דען ענגלאנד הערפאהרען אונד קראפטסטס אנגעריפפען ווירד. זא אים אייגגען הערצען אנגגרייפען, וואר רוסלאנד וואהל גגעוואגגען וויינ גגעגגסט גאר דען שאט-גגען אינדיגגם אייגגעגבען.

מאריטין וואהרמאנן

אינער דיא סענגעריגער פעטיציאן.

(פאר־עטעמגגן צו אונגערעם מאגנאט־לייטראטקעל.)

אייך מיינע בעמערקונגגן, דאס דיא פעטיציאן נוכטם אנרעגגם ווילל, אלס פראגעסט ערהעבען, וועגען דיא פערעטעגונגגן דער רעכטסגלייכהייט, וועל-בע דיא ציוקוויגונגגן דער יידישען פערטרעטונגגן אם אבערהייזע אנגעלוויגגט, ווייזדערגעט דער הערר אבגעאהרדגעטע, דאס דיעם דריכאיים איבערפלים-סיג זיא. אינגערע פאללע רעכטסגלייכהייט איזט אים גגעגעטצע פאן 17 § 1867 דייטליך אינגעשפראכ-בען אין יידע קאנגטע איך בין יעטצט. וועגען ער בארן אין יידע קאנגטע איך בין יעטצט. וועגען ער בארן אין פערעטעגונגגן דער רעכטסגלייכהייט אבערהייזע זיין, אינד נאך לוזוגג טיפא (ווערדע אינגערע עיס-טע גייאגגטיט) עגדע פאן אייגער עגטשטעדען פאלל-שען אפפאססונגגן אים, וועגען ער אין דיעגעם בריעפע אן דען פאראשאנד דער סענגעריגער געטייגדע זאגט: דיא רעגיערונגגן ווירד בייא דער ערגענגונגגן דער אבערהייזשטעללונגגן אנגעראהגגע דער יידי-שען קאפפסאן בערקוכטיגען אונד דארוכד בע-וויזען. דאס מאן איך אלס יודע טשטעלע דעם אבערהייזעם זיין קאנגגן. דער הערר גראף מאגע מיר פערגייהען, אבער עס איזט גאר נוכט נאטש-וועגדיג, דאס דיא רעגיערונגגן דיעזען בעוויגגע דעפע-דען דען דאראן קאנגטע אונד הייפטע גגעמאנד צייפעלן, דא דיעזעם דעסטע אונס זיט 18 אארדען אים גגעוטצע גגעוגגדעם איזט. דיא פערטרעטונגگن דער יידישען קאנגגעגסאן אין פרייליך איזט אונס נוכט גגעוגגדעם, אונד דיא צוריקוויגונגگن דער יידישען פערטרעטונגگن אינגאלוויגט האבעטגگم אייגگע פערלעטצונگن דער גלייכהייט דער קאנ-گگעگسאנگن، دیعزع איزط ءراك ءام ءوگگسط ءراك ءام گگ-ءوگگسط ءاگگ ءاگگ ءوگگسط ءاگگ ءام ءوگگسط ءاگگ ءام ءوگگسط ءاگگ ءام

אן דיא פערערטען לעזער!

אינזער ראמאן „דיא אפפער דער כאבאלא" נאהערט זיך זיינעם אבשלוסס אונד ווייר זינד אין דער אנגענעהמער לאגע, אינזערען פערעהרטען לעזערן מיטצוטהיילען. דאס ווייר באלד דיא פעראפפענטליכונג איינער קורצען, אבער עבענזא שפאנענדען אלס אינטערעסאנטען ערצאהלונג איים דער צייט דער קריעג צוויי בעגעגנען ווערדען, דער שיפאשען דיעזער ערצאהלונג לייגט אן אונגארן, דער העלד אדער פעלד מעהר דיא העלדען דערזעלבען איזט אין אונגאריישעם וידענמאדכען, נאמעם לעאה (לאה), וועלכען נאמען אינזערע ערצאהלונג אויך פיהרען ווירד. — „לעאה" איזט דיערעקט פיר אינזערע בלאטט געשריעבען וואָרדען אונד וויסען ווייר שאן הייטע דיא אייפערקאמקייט אינזערער לעזער אויף דיעזע ערצאהלונג אויף.

ווייר זינד פערגער אין דער אנגענעהמען לאגע אינזערען פערעהרטען לעזערן מיטצוטהיילען, דאס ווייר אין דעם בעשטרעבען אינזער בלאטט אויף איינע אומסער אהערע שטופע צו העבען, דאמיט ווייר דיא זאָ וואהלטהיינדע אונד ערמוטהיגענדע אנערקענונג, וועלכע אינס גאנצבלאד זאָ ריכטיג צו טהייל ווירד, אין נאך האהערעם מאאסע פערדיענען, פאלגענדע נייערונג אין אינזערע צייטונג אינפיהרען, דיא נאך פיעלען אינזערער לעזער אנגענעהמע צערשטייאונג בייטרעגען דיפטע, ווייר האבען איינען רוהמלוסס בעקאנגטען יודישען שריפטשטעללער דאזיר געוואנגען, אינזערעם בלאטטע אללמאהליגטליך אין דעבראאישעם אונד דייטשעם ראטהזעל צו לייפערן. דערען לאונג ווייר איינע וואכע שפאטער בריינגען, דאבייא אבער אויך דיא נאמען דערייניגען פעראפפענטליכען ווערדען, דיא אינס ריכטיגע לאונגען איינשיקקען. דיא פערזוכע זאָלכע ראטהזעל צו לאזען בעשאפטיגען אנגענעהם דען גיסט, בייטען איינע וואהלטהיינדע צערשטייאונג אונד האבען אבערזייעס דען גראסען פארטהייל, דאס איך דיא העבראאישע שפראכע דאדורך געפפעלגט ווירד. אלס פראכע געבען ווייר שאן הייטע צווייא געלייגענע ראטהזעל, אין דער רעגעל אבער ווערדען ווייר דיעזע נכט מאנאאט אזאדערן אללע פרייטאג געבען.

דיא רעדאקציאן.

ראטהזעל.

איך איינעם איינדרינגען טיעפ
דא שאנצע אין איינעינער קנעכט;
מיט אונערמידלוכער פרישע
שפרינגען אונד ווינגען ער נכט שלעכט!

אָפּ האט ער זיך זאָ ערהיעבען
בייא דינעם מאנן אונד אנגאנג,
דאס ער פונכטבאר בלייבען
אונד דראהנט וויא דאָנער קלאנג

נכטס קאנן איהם ווידערשטעהען
עלבסט איינען נכט איהם נאך:
עס מוס אין שטיקע נעהען,
אָבאלד זיין צאָרן וואך.

הדה.

על הארץ בין החיים עמדתה
ועל בנפי רוח תשא אברתה
לא בכלות חשיר תתן קול רנה
אבל חמרת עתים תבשר נרונה
פעם אות לאיש על יקר נדלתו
בהגידה כבודו ורום מעלתו
לנוף חלי ועדי תפארת
או בכסף או בזהב נחדרת
לפעמים תורה נבול הזמן
חדש או שנה לעת מזמן.

שפענדען צו ערבויאונג דעת טיסא-עסלא-דער סינאגאגע.

פינפצעהנטער אויסזייז.

פרייא דר' ווילהעלם טאטים הויער . . . . . 2.—
דר' פילים עהרענפעסט אין טעמעשוואר . . . . 2,—
אונגענאנגטער אין אמבאר . . . . . 1.—
אגאנימס אין ערי נאכסט אינגוואר . . . . . 3,—
פירסט אינד מיזעל מיטשטעין . . . . . 1.—
9,—
971,60
ציזאממען גולדען 980,60

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

ווייר ערזוכען אינזערע געעהרטען פרענומעראנטען דערען פרענומעראציאָנס-בעטרעגען אם 15-טען אפריל צו ענדיגען (וואס נאמען דייטליך איין איהרער „אדרעסס-שליפע" אנגעזייגט איזט), איהרע פרענומעראציאָנס נייגיגסט צו ערנייערן, דאמיט דיא ווייטערע פערזענדונג דער בלאטטער קיינע שטאראונג ערלייידט.

אונד בייטאגט ווייר דיא אדרעסס דייטליך וויא פאלגט אנזוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

וואיטצנער בולוואר נומער 29,

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

נעשעפטסבעריכט.

עפעסטער-פרייזע.

נעטרייד-נעשעפט. וויצען וואר פאנגעפעסטען פעזל צו מארקטע נעבראכט. דער פערקעהר וואר גוט. 30000 מעטר-צענטנער וואורדען פערקויפט.

ווייצען: פרייז. 100 מעטרצענטנער, 76 קילא 8,95 גולדען. 100 מעטרצענטנער 76,7 קילא 9,07½ גולדען. 100 מעטר-צענטנער 75, קילאגראמם 8,70 גולדען. — 600 מעטר-צענטנער 77,7 קילאגראמם 9,10 גולדען. — 1800 מעטר-צענטנער 76,6 קילא 9,25 גולדען. — — ווייסנבורגער 600 מעטרצענט, 72, קילא 8,50 גולדען. — פעסטערבאדען 1500 מעטרצענט 76,2 קילא 9,15 גולדען. — (אללעס פער 3 מאָנאטען.)

קאָרן 7,40—7,70 גולד. פער קאססא.

גערסטע פוטטער-וואאר 6,50 — 7 גולד, מאלצ-וואאר 8, — 8,50 גולד.

קוקורוזן נייע 6,05—6,20 גול. אלטע, — גול.

האפער 7,10—7,40 גולד.

טערמינע-געשעפט. וויצען פער פרוה-אפריל 9,06—9,08 גולד. האפער פער פרוה-אפריל 7,52—7,54 גול. קוקורוזן פער פער מאי-יוני 6,22—6,24 גולד.

רעגען (קאָרן) 12,50—12½ גול. פער אויגוסט-סעפטעמבער 12½—13 גולד.

מעהל פרייזע (פער 100 קילאגראמם אאמטס זאק: פרייא אם פעסט.) נומ: 0: 18 גולד. 20 קר. נומ: 1: 17 גולד. 60 קר. נומ: 2: 17 גולד. — קר. נומ: 3: 16 גולד. — קר. נומ: 4: 15 גולד. — קר. נומ: 5: 14 גולד. — קר. נומ: 6: 13 גולד. 20 קר. נומ: 7: 12 גולד. 20 קר. נומ: 8: 11 גולד. 20 קר. נומ: 8½: 10 גולד. 20 קר. נומ: 8¾: 9 גולד. — קר. פיינע קליע 4.60 גולד. גראבע קליע 3 גולד. 80 קרייצער.

הולזענפרייסע: עיכטען אינגארישע 9.—11 גול. לינגען 9.—15 גול. פיואלען גאאסע וויינסע 8. — —9. גול. צווייגול-בארגען 10. — 10.50 גול. אלטע מיזיג 6.50 גולד. הוידע בייגען 11.—11.50 גול. מאדן גייטער 52. גולד. בלוטער 26—28 גול. קיסטעל 45—50 גול. מאדראנטען 6, — 7, גול. אנגווייזקען 6 גול. (אללעס פער 100 קילא.)

האנזאמען פרייזע 13,25 גולדען.

שפרייטוב. נייע מעטראדע. אים קלייגען 28,25 גול. אים גראאסען 27,50 גול. אלטע מעטראדע 29,50—30,25 גול. אללעס פער 10000 לייטער-פערצענט.

צוויטשקען. נאסגיטשע אין זאק 13,40—15,18 גולד. פערבשע 8,48—13,40 גול.

צוויטשקען מיט (לקוואר) אאנאטער —. — גול. פלאוואיטשע 17 גולדען

צוקער. ראפינאדע 33.50—35. — גול. מעלאיס 32, —33, גולד. פיל-צוקער 31,50—32,50 גולד.

האניג גלייטשעער 25, וואכסהאניג — גול.

וואכס 142—143 גולדען.

קלעטאמען, אינגארישע 52—54 גול.

האשהלעגע, 50—51 גולד.

וויינשטיין, 60—82 גולד. יע נאך קוואליטאט.

אאפרילא. פרוה 36—40, שאטען 40 גול.

רובאל, צו 35 גולד, פער מטרא.

רעפפקיבען, 5/50 גולד.

אינשרלטס, (חלב) 40, — 41. גולד.

פעטראלאום 23,75 גולד.

שאפפערלע, אין פאסיגער וואורדען צוקא 3000 שטיק פרעטערענער נאטטונגען פערקויפט. אי' צו: דייטש-וואללוגע — — גול. — באטשקע אונד באנאטער —, —3, גולדען פער פאאר, פערבשע אונד בולגאריש 118 גול. — פער 100 שטיק. באסגיטשע אונד מאצעדאָניש 58 גולד.

לאמפפעללע פלאטענגער 68—70 גולד.

נייפפעללע נעלאלעגע 150 גול. פער 102 שטיק.

הייטע פער — קילא, טראקענע אונגארישע אכסע הייטע — קילא צו 110 — 114 גולד. — דעטטא קוה-הייטע — קילא 105 — 108 גולדען. ראסהייטע 10,50—12,50 גול. פיטטלגע 115—118 גול. (אללעס פער פאאר.) קאלבפעללע שפרטוואארע 218—222 גולד. —

לעדער, נעפאקטעס פפערדלעדער באן 25—30 ק' 166—172 גולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען באן 10—14 קילא, 166—170 גולד. צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 10—18 קילא 161—167 גולד. אונד דריטמאל פערזעטצטע טערצען 19—22 קילא 168—172 גולד. — אבער-לעדער: קוה-הייטע נעלעדבטע 5 — 6 קילא 235—255 גולד. נעפאלנטע 6 — 7 קילא 215—230 גולד.

ראהם פעללען, נעטערבטע 9—10 קילא 345—380 גולד. בייטע 9—12 קילא 450—475 גולד.

ווייזנער פרייזע.

וויצע, פערקויפט וואורדען 15000 מעטרצענטנער פרייזע: אינגאריישער 77.—82 קילא 9.40—10. גולדען פער מעטרצענטנער.

ראָזן (מיא), אינגאריישעם 69—72 קילא 8.10—8.40 גול. פער מעטרצ.

גערסטע סלאוואנישע 60—64 קילא 8 — 10 גולדען.

האפער אינגאריישער 7.75 — 7.85 גולדען פער מעטרצענטנער.

קוקורוזן 6.80 — 7. גולדען.

וויינגעטעל, נו: 0: —.18—18.50 גולד. נו: 1: —.17—18. גולד. נו: 2: 15,50—16.50 גולד. נו: 3: 14,50—15.50 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

קארנמעהל, נו: 1: 14.50 — 15.50 גולד. נו: 2: 12.50—13.50 גולד. (פער 100 קילא)

רובאל 31.—31,50 גולדען פער 100 קילא.

שפיריטוס 27—27.75½ גולדען פער 10000 לייטער פערצענט.

לאטטעריעהונג פאם 11-טען אפריל 1885.

בודאפעסט	69	27	69	48	4
לינץ	65	1	82	11	78
טרעסט	85	65	87	51	31

וועגען מאנגעלס אן הייס מיט דעסמאל דיא קורז-טאבעללע וועגבלייבען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאר: מאקס סאבאלטשי.

קאָנקורז.

אן דער הויפטען אדטה. אזר. 6-קלאסיגען פאלקסשולע איזט אן פאלגענדע איינעם שטעלע בעפאלגטעם דיא שטעללע איינעם רעליגיאנסלעהרערס וואָאנזע נעוואָרדען, דיא ווייטערע אנשטעלונג אבער בז' 1. סעפטעמבער ל. י. צו בעזעצטען. אונד מיט איינעם יאהרעסגעהאלט פאן 400—500 פל. פערבונדען איזט. רעפלעקטאנטען, מיטטיגע העראאר, דיא אויך גרונדלעכען אונטערריכט אין נמרא אין דער הויפטשטאדט בעפאהיגט זינד אונד דיא נאטהיגע אללגעמיינע בילדונג בעזיטצען, וואללען אויך דיא אונגארישע שפראכע געוויכטיג בז' 1. מאי ל. י. אן דאס געפערטע פראזידיום איינגעזאנדט. געפיפטע לעהרער, דיא איך דער אונגארישען שפראכע מאכטיג זינד, ווערדען בעפאָרצוגט.

ווערבא, (ווייטראער קאם.) 9. אפריל 18-5.

דאס פראזידיום דעס מאגיסטריאלען שולשטוהלעס

3—1 מאגיסטער מאגיסטריום פראזעס.

קאָנקורז.

אין ערצעהונגס, דער גרונדלעגען אונטערריכט אין תנך אונד גמרא וויא אויך אין דען 4 נארמאלקלאסען, ערטהיילען מאנן, זאָ וואהל דער הייטשען, אלס אויך דער אונגארישען שפראכע אין וואָרט אונד שריפט מאכטיג אינזע אינגאריישע אינגענאנטען אין דיעזע מאנן אם טעלקע שטאדט מעדיא ש. — אהרעסגעהאלט 100 פל' זאמטט גאנצער פערפפעלונג. — דייטשפעזען ווערדען נכט פערלייהען.

קאָנקורז.

געפערטיגטער זיכט פיר דען אינטערריכט דייגער צוויי קנאבען אונד פיר אין קליינעם מאדבען פאם 1. מאי אן איינען געפרייטען לעהרער בז' צור דייטשען גימנאזיאלקלאססע, יעלבער אויך אין תנך ווייטיר אינטערריכט צו לייסטען פערמאג, בייא איינען אהרעסגעהאלט פאן 180 גולדען געבטס גאנצער פערפפעלונג. רעפלעקטירענדע מאנגן אויך בעפאהיגונג אונד רעליגיאוזשאם צייגנייסס בז' 25. דיעזעס אינזענדען.

וואדאהאזא. (ל. פ. הודאלמאס) 5. אפריל 1885.

1—3 סימאן לעגמאן.

קולא, 166—170 גולד. צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 10—18 קילא 161—167 גולד. אונד דריטמאל פערזעטצטע טערצען 19—22 קילא 168—172 גולד. — אבער-לעדער: קוה-הייטע נעלעדבטע 5 — 6 קילא 235—255 גולד. נעפאלנטע 6 — 7 קילא 215—230 גולד.

ראהם פעללען, נעטערבטע 9—10 קילא 345—380 גולד. בייטע 9—12 קילא 450—475 גולד.

ווייזנער פרייזע.

וויצע, פערקויפט וואורדען 15000 מעטרצענטנער פרייזע: אינגאריישער 77.—82 קילא 9.40—10. גולדען פער מעטרצענטנער.

ראָזן (מיא), אינגאריישעם 69—72 קילא 8.10—8.40 גול. פער מעטרצ.

גערסטע סלאוואנישע 60—64 קילא 8 — 10 גולדען.

האפער אינגאריישער 7.75 — 7.85 גולדען פער מעטרצענטנער.

קוקורוזן 6.80 — 7. גולדען.

וויינגעטעל, נו: 0: —.18—18.50 גולד. נו: 1: —.17—18. גולד. נו: 2: 15,50—16.50 גולד. נו: 3: 14,50—15.50 גולד. (אללעס פער 100 קילא.)

קארנמעהל, נו: 1: 14.50 — 15.50 גולד. נו: 2: 12.50—13.50 גולד. (פער 100 קילא)

רובאל 31.—31,50 גולדען פער 100 קילא.

שפיריטוס 27—27.75½ גולדען פער 10000 לייטער פערצענט.

לאטטעריעהונג פאם 11-טען אפריל 1885.

בודאפעסט	69	27	69	48	4
לינץ	65	1	82	11	78
טרעסט	85	65	87	51	31

וועגען מאנגעלס אן הייס מיט דעסמאל דיא קורז-טאבעללע וועגבלייבען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאר: מאקס סאבאלטשי.

קאָנקורז.

אן דער הויפטען אדטה. אזר. 6-קלאסיגען פאלקסשולע איזט אן פאלגענדע איינעם שטעלע בעפאלגטעם דיא שטעללע איינעם רעליגיאנסלעהרערס וואָאנזע נעוואָרדען, דיא ווייטערע אנשטעלונג אבער בז' 1. סעפטעמבער ל. י. צו בעזעצטען. אונד מיט איינעם יאהרעסגעהאלט פאן 400—500 פל. פערבונדען איזט. רעפלעקטאנטען, מיטטיגע העראאר, דיא אויך גרונדלעכען אונטערריכט אין נמרא אין דער הויפטשטאדט בעפאהיגט זינד אונד דיא נאטהיגע אללגעמיינע בילדונג בעזיטצען, וואללען אויך דיא אונגארישע שפראכע געוויכטיג בז' 1. מאי ל. י. אן דאס געפערטע פראזידיום איינגעזאנדט. געפיפטע לעהרער, דיא איך דער אונגארישען שפראכע מאכטיג זינד, ווערדען בעפאָרצוגט.

ווערבא, (ווייטראער קאם.) 9. אפריל 18-5.

דאס פראזידיום דעס מאגיסטריאלען שולשטוהלעס

3—1 מאגיסטער מאגיסטריום פראזעס.

קאָנקורז.

אין ערצעהונגס, דער גרונדלעגען אונטערריכט אין תנך אונד גמרא וויא אויך אין דען 4 נארמאלקלאססען, ערטהיילען מאנן, זאָ וואהל דער הייטשען, אלס אויך דער אונגארישען שפראכע אין וואָרט אונד שריפט מאכטיג אינזע אינגאריישע אינגענאנטען אין דיעזע מאנן אם טעלקע שטאדט מעדיא ש. — אהרעסגעהאלט 100 פל' זאמטט גאנצער פערפפעלונג. — דייטשפעזען ווערדען נכט פערלייהען.

קאָנקורז.

געפערטיגטער זיכט פיר דען אינטערריכט דייגער צוויי קנאבען אונד פיר אין קליינעם מאדבען פאם 1. מאי אן איינען געפרייטען לעהרער בז' צור דייטשען גימנאזיאלקלאססע, יעלבער אויך אין תנך ווייטיר אינטערריכט צו לייסטען פערמאג, בייא איינען אהרעסגעהאלט פאן 180 גולדען געבטס גאנצער פערפפעלונג. רעפלעקטירענדע מאנגן אויך בעפאהיגונג אונד רעליגיאוזשאם צייגנייסס בז' 25. דיעזעס אינזענדען.

וואדאהאזא. (ל. פ. הודאלמאס) 5. אפריל 1885.

1—3 סימאן לעגמאן.

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteur MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1885. Druck von Sam. Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

וואלטואם ענטפיהרטען ראבעל שטיגליטין אן דען יסטטצמיניסטער ריכטעטע. דער מיניסטער ארד־נעטע בעראנגטליך אן פאלגע דער אינטערפעלאַ־ציאן איינע שטרענגע אינטערזוכונג אן, דיעזע האט ערדאך קיין רעכט בעגאנגען. אלס איין נייער אחנ־ליכער פאלל איז קראקוי צוריקגעגעבען געבראכט וואירדן, אונד צוואר וויעדער געגען פאטער עבער־הארד, נור איזט עס דיעסמאל צור אבווענדונג קיין ווייטערמאדכונג דיא ענטפיהרט וואורדע, זאגדערן דיא טאכטער עוואנגעליטשער עלטערן. דער אינגליק־ליכע פאטער, איין פאר 25 יאהרען פאן זאכסען אינגעוויאהרטער קונסטנארטנער נאמענס מאר־געגשטערן, שריבט דיא דערביבער דער „נייען פרייען פרעססע" פאלגענדעס: מיינע יעטצע 20 יאהרע אלטע טאכטער, דיא איך זאר־גפאלטיג ערציעהען ליעס, אונד דיא 1880 איין דיעזיגעס קאטהאליטישע נאנגענקלאסטער בעזוכטע, אום זיך אם פראנצא־זישען איסציפלינען, וואורדע פאן פאטער עבער־הארד דעם יעזוויטען לאנגער איבערredעט, קאטהאריט צו ווערדען. ווער רעדעטען עס אינזערעס נוטען קינדע איס, זייגער אנגעבארענען רעליגיאן אינטרייא צו ווערדען, אונד פרייטען אונס אלס זיא 1881 נאך פאדאליגן אלס גיווערנאנגטע אנגעשטעלט וואורדע. איין יאהר שפאטער קאם זיא ווייעדער צו־ריקק. פאטער עבערהארד מאכטע זיך ווייעדער אן זיא אן, אינד אים נאוועמבער 1882 וואר זיא שפיר־לאז פערשוואונדען. פערגעבענס ווארען אונזערע שוויסטע אונזער קינד צוריקצוערהאלטען. פאטער עבערהארד פערוויינערטע מיינער יאממערנדען פרוי יעדע איינסונפט. אונד דאס בעצירקסגערוכט וואר־טע אונס אין דאס גייסטליכע יוגענד־גע־געסטהיגיין אונד אינזערע ווייר האבען פאן אינזערער איינציגען טאכטער קיינע אנדערע נאכריכט. אלס פאן צייט צו צייט ברייפע, דיא אונז אים פאריז, ווען, וואהרשיא צוקאממען אונד דיא ווכער אינטער פרעמדען דרוקע געשריי־בען ווערדען. נון ערפאהרען ווייר. אים צופעלאס־סיגער וויעללע, דאס אינזער קינד אים קראסטער פאלראמענט צו לעמבערג געוואלטואם צוריקגע־האלטען ווירד, וואהין אין דאמיניקאנער פאטער דיעלבע געריכט איזט, אים דיא בעקעהרונג אינזע־רער טאכטער אפרצוגעטמען. נאמענלאו שמערצט עס אונס, דאס אינזער בראוזעס, וואהלערצאגענעס קינד אנגעלעגט ווירד. פאטער אונד מוטטער צו בעלעגען. דיא גענוגדהייט מיינער ארמען פרייא וואורדע דורך דען ערשטעקקענדען פאלל דערארט ערשטערט, דאס דיא ארצטע ערנסטליכע בע־זאָרגנוסס פיר אירען גייסטעסצוستאנד הערגע.

— דאפענטליך ווירד דעם וואהנווטציגען זעעלענ־אנגער פאטער עבערהארד דער איך אין דער יעבעסטען אנשויך. זא געביעטען עס דיא נעיעטצע דער מענשליכקייט. מאכאמאי איזט מיין שוועסטער אונד וועהע דעם, דער איהם איין האאר קרימפט! — ענטפערנס איך, איך בעמערקע, דאס ער עייוואכט. זיין אויגע, ווענן ער עס אויפשלאגט וואלל נור מיך פינדען.

נעראיזאם דיעזעס בעפעהלע צאגען זיך דיא מאנגער דען טיעפסטען דיגטעניגונד דער הארלע צוריקק. וויק־ליך אפפנעט מאכאמאי גליין דאריך דיא אויגען, וועגע־טע זיך ראש אויף דעם לאנגע אויפרעכט אונד ליעס דיא בליקקע האפטעראוואנדרעס אומפרעיווייפען. ווא בליעבען אויף דעם זיך רוהיג פערהאלטענדען נייגט האפטען; ער שפארטיט דענוואלבען לאנגע אן, דאנן צוטטרשען ווינג ליפפען, עס קאם, ווא מיטגע ערזאנגערונגען איכבר איהן, אונד מיט שטעיגלינגע ווערמוטה דיעזע ע: „אראן דע לא מאמא! ווייר איהרס ווייקליך, ווייזיגער מאכאם?"

„איך בין עס, מאכאמאי, דער זא גלייקליך וואר, דיך מאם מארע בע־ערעטטען."

„מאם מארע? אַ האטטעט איהר מיך ווערגען לאס־סען! דאך נין, איהר האבט דעכט געהאנדעלט: דענן איך האבע אייך אונד אלל דיא ערהענוויטרהען מאנגער, דיא איך דוירך מיינען שוואלין בעליידיגט אונד שארינגע, ערסט דיטשטיג אום פערצייהונג צו בטטען. אַ גלוביט מיר מאכאם. איך האבע צישהער אפט מיט ווערקיישטער וועלע אן איך אונד דען הונדעטשאהרינגען הוסטין דאמאר אין יעדוואלעס נעדאכט! זיינע וואהרע האבען מאם אונד מאם אין מיינער וועלע ווייערגעהאלט: בעטאנגער בעטיגער! דיא איך צור ערקענטניס דער יאהרהייט געקאממען בין, יא אראן. איך וואר איין בעטראגענער בע־טיגער! אבער איך וואוסטע עס נינט; נון דיא איך עס אינד מיינע וועלע איזט מאן יאמער צערריסטען."

„זא האט איין דונקלעס געריכט. דאס צו אונס אין אינדיאקטיע געדרונגען איזט, דאך נינט גלאבען; דוא האטטעטט דיא מיהטרמאהם מאך דען גלוביגען אין דיין מעטסאכטהום פערלאדען, אונד דיא ווייגעטס דיך. דיא קאנגס־הארלע פערגיר מאם צו שפעלען; אבער נאטהאן בעגיא־מין מאהרע מאם אין דייגעס נאמען צו פרעדיגען אונד דיין דיך צו פערקונדיגען!"

„לאס אים. ער האט דיעס פיאעטשענטהום עס איינ־גלאנגען עייזעדבטטייג געמאכט! מאך זיך מאן מיך בעטרייגען לאסטען, ווער ליכטמליכע נעגנע אוזט! איך האבע נינטס מעהר מיט אוהס צו שאפפען. מיך עקעלט אלל דיעס מייגען אונד מיינע נאגאנטטעטע וועלע אוזט אלל דייע. לאס מיך דייגע קנעטע אוטפאטטען, ערוווידדער נייגט אונד נעוואהרע מיר דייגע פערצייהונג. דיעה. איך בין אין אירער אונגליקליכער מענש! איך מאכטע מיך מאדע; ווייגען מאר יאמער איכבר מיינע אייטטרטיגער אונד פע־קערטהייטען; איך שאמע מיך אונד בין טראטטלאן, דאס איך נינטס וואר אלס דיא שאן אייטגעטיטעטע פיטטע אין דען האנדען מאן מאנגען; דייא נאטראן בעגיאמין יאקאב בען עזיאר, אונד דאס איך דיא פערגעהיר דער וואהרהייט אונד ליעבען, ווא דיך הוסטין דאמאר קראנקטע. אַ מיינע וועלע איזט בעטריגט בין אין דען מאר! איך לייגע הארגעדער מאמאם, אונד האפפנונגס־לאָ, אונד פערמאג נינט ווערדער איפפטיטטערע.

מיט דיעזען ווארטען שטיגטצט ער מאר דעם גרייזע גיעדער אונד אומשראנג דיא קיגיע דעסוועלבען אלס איין פלעדענטליך בטטענדע.

„מאכאמאי, נינט אלזא!" דיאָ אראן ערשטטעטס. „נינט זא מיטע קאנן איך דיך ערגיעדדיגע זעהען; דוא, איין ליכט אונדערס פאלקעס הארסט נינט אים שטיבע לייגען. מאכאמאי, מיין פייגד, נינט אלזא שלימם שטעהט עס מיט דיר! לאסט דיך נור זעלבסט נינט וינקען אונד דוא בלייבסט דאך אויף דער הארע דעס לעבענס, ווענן דוא אייך ערגליך דוא אבערצייגנג געוואנגען, דאס דוא נינט דער מעסטאם דער יודען בטטט. מאכאמאי אים נאמען אייגער גראסען שארטען, דוא אונס בטיידען זעהר שוייער ווא, אונס בטיידען נאהע שטאנד, בעשוואָרע איך דיך: עטאגנג דיך! וואמלע דיא קראפט. דוא דיר אינגע־וואהנס אונד ווידערוועטצע דיך דייגער פערצווייפלונג, דוא זאללסט איין פיטטס דער וואהרהייט ווערדען, דער מעסטאם דער נייטטער, אבער נינט אים שטיבע דיך טראטטלאן שטיגדן אונד וויגגען. דאס בעטרייגען איין אונ־ווידדיגונס שטיגט מיט דיר נעטרייבען. וואס ווירדע מיתהר־מאה דיא גראסע, שטארקע זעלע, וואנן ווענן דוא דיך זא זעהען מאכטע!"

דיא ווארגנדיגונג אן מיהטרמאה האטטע איהר מאכא־מאי אייגע עטטי נטערגדע ווירקונג הערפאָרגערופען. ער שטאנד אויף אונד וואנטע: „אַ ווארע מיינע קראפט נינט גנבראגען, איך מאכטע מיך וואהל דער גלייכטען מאדטען ווידדיג צייגען."

(פאָרטזעטצונג פאלגט.)

געשיכטע דער גאנגע בארבארא אַ ב ר י ק דיא האנד אים שפיעלע האטטע, ענדליך דאך דאס האנדווערק געלענג ווערדען.

* (ה ע ר א ט) הייסט דיא שטאדט, דיא זייט קורצעס דיא איפמערקזאמקייט דער גאנצען וועלט איך זיך געגאנגען האט, נאך הערען ווענדען זיך זעהנזוכטיג דיא איינגן דער ניממערזאטטען רוסען, אונד הערען מיט ענגלאנד פאר דען רוסטשען ווערבונגען אים עדען פריין בעוואהרען, דענן הע־ראט איזט נינט נור דער שלוסטעל צו אפגהאנגען, אלל־טאן זאנדערן איך צו דען טהארען אינדיענס, אלל־גראסען ערבערער, דיא יע צו דעם בעוטטעט אינ־דיענס געלאנגען וואללטען, מיסטען זיך ציפאר הערען אנאיינגען, אלעקסאנדער דער גראסע, טא־מערלאן, דשינגיסכהאן פערזוכטען אידרע קראפט פערגעבענס אן דער שטאדט, אללע אידרע פערזוכע הערען צו ערשטערמען, שטיגרטען. דער לעטצטע־גענגענטע וועלטטטטרמער, דער איך אין אינגארן (טארטא־ענקריינ) דיא שפורען דייגער ווילדען הער־דען צוריקגעלאסטען, האט הערען צוטמאר בע־לאגערט אונד בעשטירמט. אהנע דאס עס איהם געלינגען וואָרע, עס צו ערבערן: ער זאלל נינט ווענגער אלס אנדערטהאלב מיללאנען זולדאטען אין דיעזען כאמפפען פערלאָרען האבען. דיא שטאדט איזט מעהר אלס 50 מאל צערשטאָרט וואָרדען, האט זיך אבער איממער ווידער אים איהרעם שוט־טע ערהאבען. אים 16־טען יאהרהונדערט וואר זיא דער זיטען דער וויסענשאפטען דעם ארינטס אונד זא אויסגעדעהנט, דאס זיא אייגע בעפאלקערונג אין דאס הייטיגע פאריז בעזאס. זיא צאהלטע 144 טויזענד בעוואהנטע הייזער, 12 טויזענד הנדלונגען, 6 טויזענד באדער אונד מיהלען, 350 שולען אונד קלאסטער. פאן אייגעם ענדע דער שטאדט בין צום אנדרען, זאוואהל דער לאנגע אלס דער בייטע נאך צאג זיך אין באאר הין, דער זיא אין 4 גלייכנאמיגע פערטעל צערלעגטע. דען לעטצטען שטורם האטטע דיא שטאדט אים יאהרע 1837 צו ערליידען פאן דעם פערזיטען שאה מיהמאד, דער זיך אבער נאך 10 מאנאטען פערגעבליכער אנשטרענגונג מיט זיינען 40,000 מאנן אונד 60 קאנאנען צוריקצעדען מיסטע, טראטצדעם רוסטשע פפיטצערע דיא בעלאגערונגס־ארבייטען לייטעטען אונד רוסטשע זולדאטען אן דער בעשטירמונג טהיילנאהמען, אים יאהרע 1597 ערבאבטען דיא טורקמענען (דיא הייטע בעוויסע רוסטשע אונטערטהانען זינד), דיא שטאדט, דיא דריא יאהרע שפאטער דען פערזוכען אין דיא האנ־דע פיעל, דיא זיא 1715 דען אפגראנגען אבטרע־טען מיסטען, וועלכען זיא בין עטצט פערבליב־בען איזט. מ ע ר ו (וועלכעס דער פערזוכ „דיא פעלע דער וועלט נעננט) איזט פאן דען הערלבי־

געקאממען בין, יא אראן. איך וואר איין בעטראגענער בע־טיגער! אבער איך וואוסטע עס נינט; נון ווייס איך עס אינד מיינע וועלע איזט פאן יאמער צערריסטען."

„זא האט איין דונקלעס געריכט. דאס צו אונס אין אינדיאקטיע געדרונגען איזט, דאך נינט גלאבען; דוא האטטעטט ווייט מיהטרמאהם מאך דען גלוביגען אין דיין מעטסאכטהום פערלאדען, אונד ווייגעטס דיך. דיא קאנגס־הארלע פערגיר מאם צו שפעלען; אבער נאטהאן בעגיא־מין מאהרע מאם אין דייגעס נאמען צו פרעדיגען אונד דיין דיך צו פערקונדיגען!"

„לאס אים. ער האט דיעס פיאעטשענטהום עס איינ־גלאנגען עייזעדבטטייג געמאכט! מאך זיך מאן מיך בעטרייגען לאסטען, ווער ליכטמליכע נעגנע אוזט! איך האבע נינטס מעהר מיט אוהס צו שאפפען. מיך עקעלט אלל דיעס מייגען אונד מיינע נאגאנטטעטע וועלע אוזט אלל דייע. לאס מיך דייגע קנעטע אוטפאטטען, ערוווידדער נייגט אונד נעוואהרע מיר דייגע פערצייהונג. דיעה. איך בין אין אירער אונגליקליכער מענש! איך מאכטע מיך מאדע; ווייגען מאר יאמער איכבר מיינע איידטרטיגער אונד פע־קערטהייטען; איך שאמע מיך אונד בין טראטטלאן, דאס איך נינטס וואר אלס דיא שאן אייטגעטיטעטע פיטטע אין דען האנדען מאן מאנגען; דייא נאטראן בעגיאמין יאקאב בען עזיאר, אונד דאס איך דיא פערגעהיר דער וואהרהייט אונד ליעבען, ווא דיך הוסטין דאמאר קראנקטע. אַ מיינע וועלע איזט בעטרייגט בין אין דען מאר! איך לייגע הארגעדער מאמאם, אונד האפפנונגס־לאָ, אונד פערמאג נינט ווערדער איפפטיטטערע.

מיט דיעזען ווארטען שטיגטצט ער מאר דעם גרייזע גיעדער אונד אומשראנג דיא קיגיע דעסוועלבען אלס איין פלעדענטליך בטטענדע.

„מאכאמאי, נינט אלזא!" דיאָ אראן ערשטטעטס. „נינט זא מיטע קאנן איך דיך ערגיעדדיגע זעהען; דוא, איין ליכט אונדערס פאלקעס הארסט נינט אים שטיבע לייגען. מאכאמאי, מיין פייגד, נינט אלזא שלימם שטעהט עס מיט דיר! לאסט דיך נור זעלבסט נינט וינקען אונד דוא בלייבסט דאך אויף דער הארע דעס לעבענס, ווענן דוא אייך ערגליך דוא אבערצייגנג געוואנגען, דאס דוא נינט דער מעסטאם דער יודען בטט. מאכאמאי אים נאמען אייגער גראסען שארטען, דוא אונס בטיידען זעהר שוייער ווא, אונס בטיידען נאהע שטאנד, בעשוואָרע איך דיך: עטאגנג דיך! וואמלע דיא קראפט. דוא דיר אינגע־וואהנס אונד ווידערוועטצע דיך דייגער פערצווייפלונג, דוא זאללסט איין פיטטס דער וואהרהייט ווערדען, דער מעסטאם דער נייטטער, אבער נינט אים שטיבע דיך טראטטלאן שטיגדן אונד וויגגען. דאס בעטרייגען איין אונ־ווידדיגונס שטיגט מיט דיר נעטרייבען. וואס ווירדע מיתהר־מאה דיא גראסע, שטארקע זעלע, וואנן ווענן דוא דיך זא זעהען מאכטע!"

דיא ווארגנדיגונג אן מיהטרמאה האטטע איהר מאכא־מאי אייגע עטטי נטערגדע ווירקונג הערפאָרגערופען. ער שטאנד אויף אונד וואנטע: „אַ ווארע מיינע קראפט נינט גנבראגען, איך מאכטע מיך וואהל דער גלייכטען מאדטען ווידדיג צייגען."

(פאָרטזעטצונג פאלגט.)

בעמערקט האבע, אונד ווא דאס יעדערמאן ווייס, האט זיך דאך דיא רעגיערונג אונד דיא איבער־וויינגדע מאיאריטאט דעם אבגעאדגעטעגהייזעס פ״ר דיא יידישע פערטרעטונג ערקאנט.

אבגעזעהען יעדאך פאן אלל דיעזעס, איזט דיא פעטציאן אייך צו שאט אינגעלייפען, דער 21־ער איסשוס האט אם זאמסטאג זיינען בע־ריכט דעם אבגעאדגעטעגהייזע פארגעלעגט, אונד אם זאמסטאג איזט אייך דיא פעטציאן איינגעריכט ווארדען. דער איסשוס קאנגטע זיא גיכט מעהר אין בעראטונג ציעהען, אונד דאס אבגעאדגעטעגהיין קאנן זיא אין פאלגע דעסען אייך גיכט בע־ריכטען. דיא פעטציאנען זינד אין דער קאנצ־לייא דעם הייזעס גיעדערגעלעגט ווארדען אונד ווערדען קיינען אנדערן ציעקק ערריכען. אלס דאס פעללייכט איינער אדער דער אנדערע אבגעאזיא־נעללע אבגעאדגעטע אייך גרונדלאגע דיעזער פעטציאנען דיא רעגיערונג אנגעפען, אונד ווא־עבענפאללס ווארשיינליך איזט. דאס אייך דיא אנטסטעהען ווערדע גלעגענהייט האבען ווע־דען נאך אהרער ארט איינגע ערדען צו האלטען.

בעצוגלייך דער אגיטאציאן דער יידישען נעמינדען, דיא אין דען פעטציאנען נאך זא הייס הערבייגעזעהנע ווארד, איסטרעט זיך דער ווארד־מאנן ווא פאלגט: דיא אגיטאציאן איזט הייטע איינפאך אונדר בעהאנדעלט. איינע אינ־דיבידועלע אגיטאציאן נאמלייך, ווערכע אדטהא־דאקסען אונד נעאלאגען אינטער אינען הוט בריי־נגען מאכטע, איזט אין דינג דער אינמאגליכקייט, אינער אגיטאציאן אין זינגע דער מאגיסטראט־געמינדען אבער ווערדען זיך דיא אדטהאדאקסען עבענזאוינגע אינטערזיכען, ווא דיא נעאלאגען זיך אינער אגיטאציאן אם זינגע דער שטאדט־נעמינדען אינטערזיכען מאכטען. אינ־נע דאפפעלטע אגיטאציאן אבער, אינע בעזאנ־דערע פיר אדטהאדאקסען אונד אינע בעזאנדערע פיר נעאלאגען קאנן קיין פערגינגטער זיך זיאל־לען. דעם דאס אינטערעססע דער אונגארי־שען יידענהייט אונד נכט זיין אינגעסעסע אין אגיטאציאן אם אלגעמיינען אינטערזיכען מאכטען. אינ־נע דאפפעלטע אגיטאציאן אבער, אינע בעזאנ־דערע פיר אדטהאדאקסען אונד אינע בעזאנדערע פיר נעאלאגען קאנן קיין פערגינגטער זיך זיאל־לען. דעם דאס אינטערעססע דער אונגארי־שען יידענהייט אונד נכט זיין אינגעסעסע אין אגיטאציאן אם זינגע דער שטאדט־נעמינד